

LIBERAALIEN AGRAARIOHJELMA

Jo melko kauan sitten legaalisisa lehdissä julkaistiin tiedonanto, että Moskovassa on pidetty Venäjän eri paikkakunnilta saapuneiden zemstvomiesten neuvottelukokous. Yrittäjä „Moskovskije Vedomosti”⁸⁰ nostaa sen johdosta melunkin huutamalla, että hallitus sallii pidettävän Venäjällä vallankumouksellisia edustajakokouksia, että on välttämätöntä kutsua koolle monarkistisen puolueen edustajakokous j.n.e., mutta kukaan ei ole kiinnittänyt vakavaa huomiota näihin huutoihin, sillä poliisilla on nykyään liian paljon tekemistä paljoa vakavammanlaatuisien levottomuuksien kanssa. Zemstvomiehet sen sijaan pysyivät nähtävästi tavanomaisten perustuslakitoivomusten puitteissa. Silti heidän neuvottelunsa ovat olleet suurta mielenkiintoa herättäviä sen vuoksi, että niissä käsiteltiin agraarikysymystä. Esitämme kokonaisuudessaan ne kannanotot, jotka lehtitietojen mukaan hyväksyttiin edustajakokouksessa äänen enemmistöllä:

„1) Valtiovallan puuttumisen tulee taloudellisessa elämässä ulottua myös agraarisuhteiden alalle. 2) Agraarilainsäädännön saattaminen oikealle tolalle edellyttää perusteellista uudistusta (??). 3) Tulevan agraarireformin pitää rakentua seuraaville perusteille: I. Maanviljelijäluokan taloudellisen aseman parantaminen lunastamalla pakolla eri kategorioihin kuuluvien vähämaisten ryhmien hyväksi yksityisomistuksellisista maista tarvittavia maapalstoja (tämän kysymyksen seikkaperäistäminen on uskottu useamman henkilön tehtäväksi). II. Kruununmaiden ja osaksi hallitsijasuvun maiden tunnustaminen valtion maafondiksi; tämän fondin lisääminen ostamalla ja lunastamalla yksityisomistuksellisia maita ja sen käyttäminen työtätekevän väestön hyväksi. III. Vuokraolojen järjestely siten, että valtiovallan taholta puututaan vuokrasuhteisiin. IV. Yhteiskunnallis-valtiollisten välityskomissioiden muodostaminen agraaritoimenpiteiden käytännössä toteuttamiseksi yllämainittujen perusteiden pohjalla. V. Laajaperäisen

siirto- ja muuttoasutuksen oikea järjestäminen, eri luottomuotojen käytön helpottaminen, talonpoikaispankin reformoiminen ja osuustoiminnallisten yritysten tukeminen. VI. Maanjakolakiin perusteellinen tarkistus siihen suuntaan, että helpotetaan, joudutetaan ja halvennetaan maanmittausta, hävitetään yksityisomistuksellisten ja osuusmaiden sekasarkaisuus, vaihdetaan palstoja j.n.e.”.

Ennen kuin ryhdymme analysoimaan kohta kohdaltaan tätä tavattoman opettavaista ohjelmaa, pysähtykäämme hieman sen yleiseen merkitykseen. Epäilemättä jo yksin se tosiasia, että tilanherrain luokan edustajat ovat esiintyneet tuollaisella ohjelmalla, osoittaa havainnollisemmin kuin pitkät puheet, että Venäjä eroaa jonkin huomattavan erikoisuutensa puolesta kaikista Länsi-Euroopan täydellisesti muovautuneista kapitalistisista kansakunnista. Kysymys on siitä, mitä lajia nimenomaan tuo erikoisuus on? Onko tuona erikoisuutena puoli-socialistinen yhteisöjärjestelmä ja sitä vastaavasti porvarillisen intelligenssin ja porvarillisen demokratian puuttuminen meiltä, kuten luulivat entiset sosialistinarodnikit ja kuten luulevat osaksi „socialistivallankumoukselliset”? Vai onko tuona erikoisuutena maaorjuudellisten jätteid runsaus, jätteid, jotka kietovät pauloihin maaseutuamme tehden kapitalismin laajaperäisen ja vapaan kehittymisen mahdottomaksi ja synnyttäen narodnikkilaista mielialaa juuri porvarillisen demokratian aineksissa? Vähänkin harkintakykyiset sosialistit eivät saata kiertää tuota kysymystä välttelevin verukkein tai vetoamalla kysymyksen abstraktisuuteen ja teoreettisuuteen, mikä ei muka ole soveliasta vallankumouskautena, tai viittaamalla talonpoikaiskapinoihin seikkana, joka riittää selittämään tilanherrojen varovaisuuden. Vältteleväisyys tai periaatteettomuus teoreettisissa kysymyksissä nimenomaan vallankumouskaudella on samaa kuin täydellinen aatteellinen vararikko, sillä juuri nyt tarvitaan harkittua ja lujaa maailmankatsomusta, jotta sosialisti hallitsisi tapahtumia eivätkä tapahtumat häntä. Talonpoikaiskapinoihin viittaamisesta ei myöskään ole mitään hyötyä, sillä zemstvoliiittoihin poliittisesti järjestäytyneiden maanomistajien nyt hyväksymän ohjelman sisältönä ovat ne toivomukset, joita ovat useiden vuosikymmenien ajan esittäneet liberaalien koko lehdistö ja kaikki liberaaliset toimihenkilöt. Narodnikkien ohjelmasta on tullut tilanherrojen ohjelma — tuo tosiasia antaa selvän poliittisen vastauksen asettamaamme kysymyk-

seen. Yhteiskunnallisia teoreettiset kiistat ratkaisee vallankumouskaudella eri luokkien avoin esiintyminen.

Tarkastelkaamme nyt lähemmin liberaalien agraariohjelmaa. Legaalinen lehdistömme on taipuvainen ylistämään sitä. Esimerkiksi „Ekonomitsheskaja Gazeta” „toteaa zemstvomiesten esittäneen agraariohjelman ja sitä paitsi paljoa äärimmäisemmän” (kas vain!) „kuin saatettiin odottaa sen perusteella, mitä tavallisesti on ajateltu zemstvopiirien nykyisestä kokoonpanosta” (s.o. äärimmäisempi herrojen tilanomistajain kannalta katsoen?). „Tämä todistaa”, jatkaa lehti, „että poliittisella zemstvoryhmällä on sekä poliittista tahdikkuutta että kykyä ymmärtää syvällisesti ympärillämme tapahtuvia ilmiöitä”...

Herrojen tilanomistajien tahdikkuus ja ymmärryskyky on siinä, että kun talonpojat itse alkoivat aktiivisesti ja määrätietoisesti puuttua agraarisuhteisiin, niin silloin tilanherrat rupesivat puhumaan siitä, että on välttämätöntä valtiovalnan puuttuminen asiaan. Vanha ja alati uusi juttu! Valtiovallan puuttuminen agraarisuhteisiin on ollut Venäjällä alinomaista: silloin kun se oli puuttumista yläluokkien eduksi, sitä sanottiin poliisikielellä „järjestykseksi”; kun asiaan aletaan puuttua alhaaltakäsin, niin silloin puhutaan „epäjärjestyksestä”. Mutta sallikaa kysyä, nimenomaan mitä puuttumista haluavat tilanherrat? Heidän ohjelmastaan näkyy, että he haluavat puuttumista vain maanhallinta- ja maankäyttösuhteisiin. Kaikki heidän toimenpiteensä, alkaen lohkomaiden lunastamisesta ja päätyen lainansaantiin ja palstojen vaihtamiseen, koskevat yksinomaan niitä, jotka käyttävät maata taloudellisesti, s.o. isäntien eri kategorioita. Entä taloudettomat maatyöläiset? Jo viime vuosisadan 90-luvulla meillä Venäjällä laskettiin pelkästään 50:ssä „sisä”-läänissä olleen vähintään kolme ja puoli miljoonaa batrakkia ja päiväläistä, joiden tärkeimpänä toimeentulolähteenä oli maataloudellinen palkkatyö. Maatalouden palkkatyöläisten lukumäärä on nyt epäilemättä vieläkin suurempi, jota paitsi he ovat valtaosaltaan joko kokonaan tai miltei kokonaan taloudettomia. Talottomien ja taloudettomien lisäksi mainituissa lääneissä meillä laskettiin jo kymmenen vuotta sitten noin 10 miljoonasta talonpoikaistaloudesta olleen neljättä miljoonaa hevosettomia. Nämä ovat kauttaaltaan vain nimellisesti isäntiä. Heidän elintärkeimpänä pyrkimyksenään on

suurempi työpalkka, lyhyempi työpäivä, terveellisemmät työolot. Herrat tilanomistajat vaikenivat viisaasti työnantajien ja työläisten suhteisiin puuttumisesta. Ja voidaan olla varmoja siitä, ettei kukaan edes ajattele vakavissaan sellaista puuttumista niin kauan, kunnes maaseudun työläiset itse puuttuvat siihen.

Meidän, sosialidemokraattien, on kiinnitettävä tähän puuttumiseen mitä vakavinta huomiota. Sitä vaativat niin liikkeen välittömät käytännölliset edut kuin myös yleiset periaatteemme. Venäläisen liberalismiin ja venäläisen narodnikkilaisuuden porvarillis-demokraattinen luonne on ilmennyt ja ilmenee muun muassa nimenomaan siinä, että pienmaatalouden intressit saattavat maataloudellisen palkkatyön intressit kokonaan varjoon. Vakaumuksellinen narodnikki ja usein myös „socialistivallankumouksellinen” on tietenkin taipuvainen pitämään sitä aivan luonnollisena, koska palkkatyön osuus on „toisarvoinen” (hänen mielestään, mutta ei talonpoikaisrahvaan elämässä), koska tuo osuus *voitaisiin* supistaa kokonaan olemattomiin kehittämällä edelleen „yhteisöllisiä traditioita”, „työhön perustuvia katsomuksia” ja „tasasuhtaista käyttöä”. Mutta tuo taipuvaisuus, perusteltakoon sitä vaikka kuinka kiihkeillä ja vilpittömällä, socialistiselta kajahtavilla puheilla, todistaa itse asiassa katsomusten pikkuporvarillista rajoittuneisuutta eikä mitään muuta. Tuollainen venäläiselle talonpojalle ja venäläiselle intelligentille ominainen haaveilu on pikkuporvarillista haaveilua. Tuon narodnikkilaisen haaveilun kukkaset ovat juuri niitä valekukkasia, jotka ovat työtätekevän ihmiskunnan erään kahleen koristeena, ja sosialidemokraattisen kritiikin tulee armottomasti riipiä pois sellaiset kukkaset, „ei sen vuoksi, että ihmiskunta kantaisi edelleenkin kahleitaan niiden siinä muodossa, jossa ei ole mitään iloa eikä nautintoa, vaan sen vuoksi, että se heittäisi pois kahleensa ja ojentaisi kätensä elävää kukkasta kohti”⁸¹.

Olemme täysin myötämielisiä talonpoikaissiikettä kohtaan. Me pitäisimme niin koko Venäjän yhteiskunnallisen kehityksen kuin myös Venäjän proletariaatin hyvin suurena voittona sitä, jos talonpoikaiston onnistuisi meidän auttamana ottaa vallankumouksellista tietä tilanherroilta näiden *kaikki* maat. Mutta vaikka ottaisitte tämän parhaimmankin lopputuloksen, *niin silloinkin* maatalouden palkkatyöläisten joukko saattaisi lukumäärällisesti vähetä vain väliaikaisesti,

mutta se ei voisi missään tapauksessa kadota. *Silloinkin* maaseudun palkkatyöläisten itsenäiset intressit pysyisivät itsenäisinä intresseinä.

Maan siirtyminen talonpoikain käsiin ei hävittäisi missään määrin kapitalistisen tuotantotavan herruutta Venäjällä, vaan päinvastoin laajentaisi pohjaa sen kehitykselle, lähentäisi tuota tyypiltään jotenkin italialaista kehitystä amerikkalaiseen. Talonpoikien keskuudessa vallitsevat varallisuuseroavaisuudet, jotka ovat tavattoman suuria jo nyt ja jotka itsevaltiudellis-maajorjuudellisen järjestelmän yleisen puristuksen vuoksi ovat verrattain heikosti nähtävissä, eivät suinkaan lakkaisi olemasta. Sisämarkkinoiden laajeneminen, vaihdon ja tavaratalouden kehitys uudessa mitassa, teollisuuden ja kaupunkien nopea kasvu — kaikki nuo talonpoikain aseman vakavan parantumisen kiertämättömät seuraukset voimistaisivat välttämättömästi varallisuuseroavaisuuksia. Mitä levinneempiä meillä ovat harhakuvitelmat tämän suhteen, sitä päättäväisemmin on sosialidemokratian taisteltava niitä vastaan, jos se todella tahtoo edustaa työväenliikkeen etuja kauttaaltaan eikä vain sen eräessä vaiheessa*.

Niin kauan kuin ei ole tapahtunut täydellistä sosialistista kumousta, mitkään radikaalisimmatkaan ja vallankumouksellisimmatkaan agraariuudistustoimenpiteet eivät hävitä maatalouden palkkatyöläisten luokkaa. Sellainen haave, että kaikista ihmisistä tehdään pikkuporvareita, on taantumuksellista typeryyttä. Ja juuri siksi meidän on jo nyt toimittava kehittääksemme maaseudun palkkatyöläisten luokkatietoisuutta, heidän itsenäistä luokkaorganisaatiotaan. Kaupunkien lakkoaalto voi ja sen täytyy vyöryä maaseudulle ei ainoastaan talonpoikaiskapinoiden muodossa, vaan oikeiden työläislakkojenkin muodossa — etenkin heinänteko- ja elonkorjuuaikana. Työväkeä koskevassa ohjelmamme osassa olevia vaatimuksia, joita kaupunkilaistyöläiset ovat esittäneet joukkomitassa isännilleen, esittäkööt myös maaseudun työläiset elinoloeroavaisuuksia vastaavin muutoksin. On käytettävä hyväksi sitä, että Venäjällä ei toistaiseksi ole minkäänlaisia erikoislakeja, jotka asettaisivat maaseudun työläisen alempaan asemaan erotukseksi kaupunkilaistyöläisestä (ellei oteta lukuun lakia, joka

* Vertaa alempana olevaa Marxin kirjoitusta vuodelta 1840. (Ks. tätä osaa, ss. 313—319. *Toim.*)

koskee omavaltaista poislähtöä työstä). On huolehdittava siitä, että proletariaatin nousun aalto toisi erityisesti proletaarista mielialaa ja proletaarisia taistelumenetelmiä batrakkien ja päiväläisten keskuuteen.

Maaseutuväestön pikkuporvarillinen kerros, talonpoikaisto sanan varsinaisessa ja ahtaassa merkityksessä, ei voi olla olematta vallankumouksellinen tiettyinä historiallisina kausina. Sen nykyinen vallankumouksellisuus johtuu kiertämättömästi kaikista „vanhan järjestelmän” oloista, ja meidän on voimaperäisesti tuettava ja kehitettävä sitä. Mutta uuden järjestelmän, uuden, vapaan kapitalistisen Venäjän elämänehdoista on yhtä kiertämättömästi johtuva se, että maaseudulla osa pikkuporvareita siirtyy kannattamaan „järjestystä”, — ja mitä enemmän talonpojat nyt ottavat maata tilanherroilta, sitä pikemmin se on tapahtuva. Maaseudullakin vain maaseutuproletariaatti voi olla todella vallankumouksellinen luokka, joka pysyy loppuun saakka vallankumouksellisena luokkana aina ja kaikissa oloissa. Takapajuksen, poljetun musikan muuttuminen vapaaksi, tarmokkaaksi eurooppalaiseksi farmariksi on tavaton demokraattinen saavutus, — mutta me, sosialistit, emme hetkeksikään unohda sitä, että tuosta saavutuksesta on reaalista hyötyä ihmiskunnan vapautumiselle täydellisesti kaikenlaisesta sorrosta vain silloin ja vain sikäli, mikäli farmarin vastapainona tulee olemaan tietoinen, vapaa, järjestynyt maaseudun proletaari.

Herrat liberaaliset tilanomistajat ovat vaiti maaseudun työläisestä. Tulevan farmarin suhteen heidän koko huolenpitonsa on kohdistettu siihen, että he saisivat mahdollisimman pian ja kukkarolleen mahdollisimman vähäisin menetyksin (ehkä lienee oikeammin sanoa: kukkarolleen mahdollisimman edullisesti) muutettua hänet omaksi liittolaisekseen, omistajaisännäksi, järjestyksen tueksi. Miten vähäisin antipaloin he haaveilevatkaan selviytyvänsä! Ainoan vallankumouksellisen toimenpiteen, hallitsijasuvun maiden konfiskoinnin, he rajoittavat koskemaan *osaa* noista maista peläten sanoa konfiskointia konfiskoinniksi ja ollen vaiti kirkon maista. Luvatessaan lohkaista maata vähämaisille he pitävät lujasti kiinni lunastusmaksusta, sanomatta halaistua sanaa siitä, kuka maksaa noista lunastettavista maista. He pitävät nähtävästi itsestään ymmärrettävänä, että maksun suorittaa talonpoika — vuoden 1861

kuulun lunastuksen malliin. Tilanherrat antavat moninkertaisesta hinnasta huonoimmat maansa — juuri sitä lupaa heikäläinen lisämaan antaminen. Kaikki heidän ehdottamansa toimenpiteet, jotka koskevat luottoa, osuustoimintaa, palstojen vaihtoa j.n.e., sisältyvät täydellisesti omistuksellisten intressien ahtaaseen piiriin. Vuokrauksen suhteen, mikä on talonpoikaistalouden kipeimpiä kysymyksiä, he rajoittuvat mitä epämääräisimpään „järjestely”-tunnukseen. Tähän saattaa sopia mitä tahansa, yksinpä vuokrahintojen korottaminenkin normeerauksen varjolla, — edellä olemme jo huomauttaneet, mitä hallitsevien luokkien edustajat ovat ymmärtäneet ja ymmärtävät „järjestyksellä”.

Mutta liberaalisen ohjelman tärkeimpänä ja poliittisesti vaarallisimpana kohtana pidämme kohtaa, joka koskee „yhteiskunnallis-valtiollisia välityskomissioita”. Kysymyksellä siitä, miten tullaan suorittamaan agraariuudistukset, on tavattoman suuri merkitys, koska juuri suoritustavasta riippuu konkreettisesti ja reaalisesti uudistuksen joko enemmän tai vähemmän vakava luonne. Narodnikit ovat opettaneet meitä tässäkin kysymyksessä (kuten monissa muissakin) kiinnittämään huomion etupäässä taloudelliseen hyötyyn ja ignoroimaan tai väheksymään asian poliittista puolta. Tämä pikkuporvarille luonnollinen ja „isännälle” ymmärrettävä katsantokanta on kerrassaan sopimaton sosialidemokraatille. Isäntien ja omistajien luokissa tai kategorioissa tapahtuva siirtyminen on sosialidemokraatille yhdenentekevä, jollei tuosta siirtymisestä seuraa poliittista hyötyä, mikä helpottaa proletariaatin luokkataistelua. Pikkuporvarillisen haaveilun kannalta ovat tärkeitä kaikenlaiset „tasasuhtaista käyttöä” y.m.s. koskevat suunnitelmat. Sosialidemokraatin kannalta kaikki tuollaiset suunnitelmat ovat turhaa ja vahingollista jonninjoutavaa järkeilyä, joka kääntää yhteiskunnallisen tietoisuuden pois reaalisten demokraattisten saavutusten reaalisisista ehdoista. Sosialidemokraatit eivät koskaan unohda, että hallitsevat luokat pyrkivät aina ja kaikkialla hajoittamaan ja turmelemaan työtätekeviä taloudellisilla almuilla. Agraariuudistusten alalla tällainen politiikka on niille erikoisen helppoa ja ne harjoittavat sitä erikoisen taitavasti.

Sitä määrätietoisemmin ja päättäväisemmin meidän on ajettava läpi meidän agraariohjelmamme *perusvaatimusta*: sellaisten vallankumouksellisten talonpoikaismokiteain

perustamista, jotka itse suorittaisivat todella perusteellisia (eikä tilanherrojen „perusteellisia”) agraariuudistuksia. Muutoin jokainen agraarireformi on kiertämättömästi ja ehdottomasti muodostuva uudeksi petokseksi, uudeksi satimeksi, sen tapaiseksi kuin kuulu v. 1861 „reformi”. „Yhteiskunnallis (?) -valtiolliset välityskomissiot” ovat näet suoraa satimen virittämistä! „Yhteiskunnalla” me tarkoitamme tilanherroja ja „valtiolla” virkamiehiä. „Yhteiskunnallis-valtiollinen” merkitsee: *tilanherrojen ja virkamiesten* eikä mitään muuta.

Kas tähän kohtaan meidän on viivyttelämättä suunnattava maaseudulla harjoitettavan agitaatiomme koko paino. Kuuletteko, talonpojat? Teille tahdotaan vielä kerran tehdä hyvää virkamiehiseen tapaan, „järjestää” elämänne tilanherrojen osanotolla, „lunastaa” teille maata entisen, kirouksin muisteltavan lunastuksen tapaan! Tilanherrat ovat niin hyväntahtoisia, niin kovin hyväntahtoisia: nähdessään, että heiltä uhataan ottaa maat ilmaiseksi, he suostuvat jalomielisesti *myymään* ne — sopivasta hinnasta tietenkin... Oletteko suostuvaisia moiseen tilanherrojen ja virkamiesten asioihinpuuttumiseen? Vai aiotteko *itse* puuttua asiaan ja itse järjestää itsellenne vapaan elämän? Siinä tapauksessa liitykää kaupunkiproletariaattiin, taistelkaa tasavallan puolesta, nouskaa kapinaan, joka tuo teille vallankumouksellisen hallituksen ja vallankumoukselliset talonpoikaiskomiteat!

„Vperjod” № 15,
huhtikuun 20 (7) päivä 1905

Julkaistaan „Vperjod” lehden
tekstin mukaan